

อะไรคือวิชาการ

ระพี สาคริก

เรามักได้ยินคนพูดคำว่าวิชาการ เป็นเวลานานมาแล้ว นอกจากนั้นยังมีความคิดขัดแย้งเกิดตามมาว่า **เรื่องนี้เป็นวิชาการ เรื่องนั้นไม่ใช่วิชาการ** ฟังดูแล้วน่าจะนำมาคิดค้นหาความจริงให้รู้ว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากอะไรกันแน่

ความจริงแล้ว แต่ละคนก็เป็นคนเหมือนกัน ทำไมถึงได้นำเอาเรื่องเดียวกันมาได้แย้งระหว่างกันและกันอย่างไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งไม่เพียงเสียเวลาเท่านั้น หากยังทำให้เกิดภาวะสับสนขึ้นในสังคมมากยิ่งขึ้น

จากเงื่อนไขดังกล่าว ถ้าจะอ้างว่า **คนเราไม่เหมือนกัน** ย่อมคิดแตกต่างกันเป็นธรรมดา ก็น่าจะรับฟังได้ แต่อีกด้านหนึ่ง หากสามารถมองลึกลงไปถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐาน ความขัดแย้งย่อมนำไปสู่จุดซึ่งเป็นหนึ่งเดียวกันในที่สุด หรืออีกนัยหนึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจกันได้ไม่ยาก

สิ่งที่พบความจริงมาแล้วในอดีต คนส่วนใหญ่มักสะท้อนความคิดออกมาปรากฏให้รู้สึกได้ชัดเจนว่า **วิชาการเป็นบันไดที่จะทำให้คนก้าวขึ้นไปสู่ที่สูง** นอกจากนั้นส่วนใหญ่ยังสะท้อนผลกลับลงมาทับถม ทำให้คนระดับล่างได้รับการดูถูกดูแคลน

ส่วนผู้ที่ยืนอยู่ระดับล่างย่อมมี 2 ด้านเช่นกัน ด้านหนึ่งแม้ถูกดูถูกแต่ก็ไม่สนใจ หากกลับทำให้เกิดความรู้สึกรักศักดิ์ศรีความเป็นคนลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งคนลักษณะนี้ มีรากฐานความเป็นตัวของตัวเองที่เข้มแข็งมาก จึงรู้สึกว่าการดูถูกดูแคลนจากผู้อื่นมีผลส่งเสริมให้ตนหยั่งรู้คุณค่าความเป็นคนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ส่วนอีกด้านหนึ่ง ผู้ซึ่งได้รับการดูถูกดูแคลน มีผลทำให้เกิดปมด้อย จึงคิดตะเกียกตะกายขึ้นไปสู่ด้านบน เพื่อให้ตนได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งทิศทางที่มุ่งไปสู่ด้านนี้ ย่อมทำให้แต่ละคนมีนิสัยทับถมหรือเบ่งใส่คนอื่นเพิ่มมากขึ้น

หากตั้งคำถามๆ ใจตัวเองว่า เราแต่ละคนคิดจะมุ่งวิถีชีวิตเดินไปสู่ทางไหน เพื่อให้ตนมีความสุข และได้รับการยอมรับจากสังคมร่วมด้วย

ช่วงหลังๆ คุณจะได้ยินผู้กล่าวถึง**นักวิชาการ** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกล่าวจากความรู้สึกนิยมชมชื่น แต่ผลการปฏิบัติเท่าที่ปรากฏ กลับทำให้สังคมทรุดตัวหนักมากขึ้น ทั้งนี้และทั้งนั้น ในเมื่อความจริงย่อมมีสองด้าน ดังนั้นนอกจากด้านหนึ่งจะรู้สึกนิยมชมชื่น แต่อีกด้านหนึ่งก็มีเสียงวิจารณ์ไปในทางดูถูกด้วยเช่นกัน

มาถึงจุดนี้ หากรู้จักเฉลียวใจ น่าจะนำมาค้นหาเหตุผลว่า **วิชาการคืออะไรกันแน่**

หลายคนมักมุ่งมองไปยังศาสตร์สาขาต่างๆ โดยที่เข้าใจว่าเป็น**วิชาการ** จนกระทั่งเกิดปัญหาตามมาว่า คนนั้นเป็น**นักวิชาการ**สาขานั้น คนนี้เป็น**นักวิชาการ**สาขานี้

หากมองภาพรวมของชีวิตคนให้ถึงความจริง อีกทั้งรู้ว่า**มีรากฐานอยู่ที่ไหน** แต่ละคนคงไม่ตกเป็นเหยื่อให้คนอื่นหลอกล่อ โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งหวังใช้เป็น**เครื่องมือ** เพื่อประโยชน์แห่งตน ซึ่งกรณีดังกล่าวเราพบกันมาแล้วอย่างต่อเนื่อง

หากหวนกลับมาพิจารณาค้นหาความจริง ควรจะพบได้ว่า**ศาสตร์สาขาต่างๆ เป็นสิ่งถูกกำหนดโดยคน** เพื่อหวังใช้เป็น**เครื่องมือ** แสวงประโยชน์ให้กับคนในการดำเนินชีวิต

หากแต่ละคนมีความฉลาดและเฉลียวร่วมด้วย ช่วยให้สามารถรู้เท่าทันผู้อื่น ควรจะ**รู้ความจริงได้ว่า ศาสตร์ทุกแขนงมีศูนย์รวมซึ่งเป็นความจริงอยู่ในใจมนุษย์**

ดังนั้น ถ้าพื้นฐานการดำเนินชีวิตมนุษย์แต่ละคน มีความมั่นคงอยู่กับการ**รู้ความจริง** จากใจตนเอง และมุ่งเรียนรู้สรรพสิ่งต่างๆ จากโลกภายนอก ในที่สุดย่อม**รู้ได้เองว่า วิชาการทุกสาขาน่าจะหมายถึงความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจเราเอง**

หาก**รู้ได้แล้ว** แม้จะนำออกมาใช้ประโยชน์ในงานสาขาใดก็ตาม ย่อมได้รับผลสนองตอบอันจะนำไปสู่**ความรู้ความเข้าใจศาสตร์ทุกสาขา** ซึ่งมีเหตุมีผลสานถึงจิตใจมนุษย์ทุกคน แม้ว่าต่างก็อยู่บนพื้นฐานที่ไม่เหมือนกัน

ดังนั้น ผลจากการจัดการศึกษาที่เกิดจาก**ความรู้เท่าไม่ถึงการ**ของกลุ่มคนผู้มีหน้าที่ในการจัดการเท่าที่รับกันมาแล้วเป็นช่วงๆ ส่วนใหญ่มักปรากฏออกมาในลักษณะซึ่งอาจกล่าวได้ว่า **ยิ่งเรียนสูงขึ้นก็ยิ่งห่างจากการรู้ตนเองมากขึ้น**

สิ่งที่ชนรุ่นก่อนเคยปรารถนาฝากไว้ว่า **ยิ่งเรียนสูง** ชาก็ยิ่งพ่นพื้นดินมากขึ้น จึงน่าจะมีความจริงซึ่งแต่ละคนควรยอมรับ

ดังจะพบความจริงได้จากผลการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนยุคก่อน หลังจากชีวิตผ่านระบบการจัดการศึกษาออกมาใหม่ๆ แต่ละคนพึงต้องทำงานเก็บเล็กผสมน้อย กว่าจะมีฐานะเติบโตยิ่งขึ้น จำเป็นต้องต่อสู้กับสภาพชีวิตตัวเอง จากผลการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่ช่วยสอนให้ตนรู้คุณค่าชีวิต ร่วมกับสรรพสิ่งต่างๆ ซึ่งตนได้รับมาภายหลัง

แม้ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังใช้รถจักรยานเป็นพาหนะในชีวิตประจำวัน มาถึงช่วงนี้มีรถยนต์ราคาแพงๆ เต็มไปหมด

ความหวังในการพัฒนาสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งควรมีผลสำเร็จในด้านเศรษฐกิจ จึงอยู่ที่จิตวิญญาณคนท้องถิ่น ซึ่งมีรากฐานความรักพื้นดินอย่างลึกซึ้ง

การเปลี่ยนแปลงร่วมกันระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับสรรพสิ่งอื่นๆ เท่าที่เป็นมาแล้ว แทนที่จะมีผลนำไปสู่เป้าหมายตามความปรารถนา กลับเปลี่ยนทิศทางหวนกลับมาสู่การสั่งสมปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ตามที่เขียนไว้ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายพัฒนาคนให้เป็นคนผู้ที่มีคุณสมบัติความเป็นมนุษย์อย่างครบถ้วน

แต่ผลที่ปรากฏเป็นความจริงอยู่ในขณะนี้ ส่วนใหญ่ผู้ซึ่งชีวิตผ่านระบบการจัดการศึกษาไปแล้ว หากนำมาพิจารณาย่อมพบความจริงได้ว่า กลับมุ่งทิศทางสู่ด้านตรงข้าม ดังเช่นที่คนยุคก่อนปรารถนาว่า **ปากว่าตาขยิบ** ซึ่งหมายความว่า ปากอย่างหนึ่งใจอีกอย่างหนึ่ง

สอดคล้องกันกับคำปรารถนาจากใจคนจำนวนไม่น้อยที่กล่าวว่า คนยุคปัจจุบันขาดความจริงใจต่อกันมากขึ้น ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะรากฐานจิตใจมุ่งความสำคัญไปยังผลประโยชน์ส่วนตัว เหนือกว่าให้ความสำคัญแก่เพื่อนมนุษย์ โดยมีความรักความเข้าใจ อันเกิดจากการเห็นความจริงซึ่งอยู่ในใจแต่ละคนให้มันใจได้

ช่วงหลังๆ ฉันรับฟังคำพูดจากชนรุ่นหลังหลายคนซึ่งมักกล่าวว่า ตนเรียนมาจากสถาบันการศึกษาแล้วออกมาทำงานไม่ตรงสาขาวิชา

ฉันมักตอบกลับไปว่า ทำไมจะไม่ตรง ทำงานอะไรก็ตรงได้ทั้งนั้น ขอให้เกิดจากจิตใจที่เปิดกว้าง ผลการปฏิบัติย่อมให้โอกาสแก่รากฐานตนเองในการหยั่งลงลึกซึ่งยิ่งขึ้น จนกระทั่งถึงจุดอันควรรู้ว่า **แท้จริงแล้ววิชาการทุกสาขามีศูนย์รวมเป็นหนึ่งเดียวกันหมด**

นอกจากนั้นควรจะรู้ต่อไปอีกว่า ศูนย์รวมใจของแต่ละคนย่อมมีเหตุผลเชื่อมโยงถึงพื้นดินจากความรู้สึกและผูกพันอย่างลึกซึ้ง

หลังจากอธิบายมาถึงจุดนี้ หากใครเข้าใจถึงย่อมสรุปคำตอบของคำว่าวิชาการได้อย่างชัดเจนว่า **แท้จริงแล้วทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งมีเหตุผลสัมพันธ์อยู่กับชีวิตประจำวันของแต่ละคนคือความหมายของวิชาการทั้งสิ้น**

24 พฤษภาคม 2545